

State aid Registry - Directorate-General for Competition
European Commission 1049 Bruxelles, BELGIQUE
Ref.: "HT 359 - Consultation on Community Guidelines on State Aid for Environmental Protection"

Collected responses to the Commission draft for Environmental and Energy Aid Guidelines 2014-2020

Dansk Energi

Dansk Energi takker for muligheden for at give bemærkninger til udkast til gruppefritagelsesforordning og udkast til miljø og retningslinjer. Retningslinjerne vil øge muligheden for, at støttesystemer i alle EU medlemslandene på sigt kan harmoniseres. Dette vil i højere grad end i dag tilskynde til en mere samfundsøkonomisk effektiv udbygning med vedvarende energi, der hvor ressourcen er - eksempelvis udbygning med havvind i Nordsøen og solceller i Sydeuropa.

Et grundlæggende princip for Dansk Energi er, at støtte til vedvarende energi skal sikre en markedsdrevne udvikling af teknologierne. Der er ingen, som i dag kan spå om fremtidens bedste VE-teknologier. Et støttesystem skal derved understøtte nuværende teknologier, men samtidig tage hensyn til ny viden og nye teknologier. Dansk Energi er derfor positiv over for udkastet til de nye retningslinjer, som tager udgangspunkt i, at støtte til vedvarende energi skal være markedsdrevne med henblik på at modne teknologierne, så støtten kan aftrappes. Vi er således enige i, at støtte primært bør gives som pristillæg til markedsprisen og i form af udbud. Der kan dog være behov for at give støtte til et givent teknologimix i et land og således indrette støttesystemet, så det fremmer specifikke teknologier, og det bør retningslinjerne i højere grad tage højde for.

Et andet princip, som bør være bærende for støtte til vedvarende energi, er erkendelse af, at VE-teknologier på forskellige udviklingsstrin kræver forskellige støtteniveauer og støtteinstrumenter. Subsidier til vedvarende energi har til formål at få skubbet ting i gang, men ikke forblive til evig tid. Da alle VE-teknologier ikke er lige langt i deres teknologiske udvikling, er det således nødvendigt med differentieret assistance. Dette tager retningslinjerne også højde for med introduktionen af "less deployed" (ikke udbredte) og deployed (udbredte) teknologier som beskrevet i afsnit 119-123. Der bør dog være en større fleksibilitet i støttemulighederne i kategorien "ikke udbredte", end udkastet ligger op til. Ikke udbredte teknologier kan udover udbud og støtte i form af et pristillæg oveni markedsprisen. Muligheden for at benytte "contract for difference" bør tilføjes som støttemulighed. "Contract for difference" benyttes i dag i høj grad i danske udbud for havvind og højner investorsikkerheden i projekterne.

Dansk Energi er dog ikke enig i definitionen af "udbredte" og "ikke udbredte" teknologier, jf. afsnit 119. I retningslinjerne defineres teknologier med en andel på mindst [1-3] procent af el-produktionen på EU-plan som udbredte teknologier, mens ikke udbredte teknologier har en el-produktion andel på mindre end [1-3] procent. Dansk Energi mener ikke, at det er fyldestgørende definition.

En teknologi vil eksempelvis kunne krydse grænsen til at blive defineret som "udbredt", hvis forbruget af el falder, og derefter blive defineret som "ikke udbredt", hvis elforbruget stiger. Problemet er grundlæggende, at definitionen, som benyttes, er for simpel. Ud over el-produktionsandel burde produktionsomkostninger samt teknologiens potentiale og skalerbarhed også vægtes. Dansk Energi anbefaler i stedet at benytte den definition, den Europæiske Investerings Bank benytter i forbindelse med udlån.

Den nu anvendte definition vil sandsynligvis medvirke til, at havvindmøller vil blive defineret, som en udbredt teknologi. Havvindmøller er ikke en umoden teknologi, men den er på den anden side ikke tæt på at være konkurrencedygtig med eksempelvis landvind og el-produktion på biomasse, og

det vil således hæmme udbredelsen og markedsgørelsen af havvind, hvis den skal konkurrere i udbud med mere modne teknologier som landvind og biomasse. Dette kunne således bremse havvindmøllers industrialiseringsproces og de deraf følgende stordriftsfordele, som driver kapitalomkostninger ned. Et andet problem er, at retningslinjerne forfordeler og giver meget fleksible rammer for at støtte små installationer. Det er ikke hensigtsmæssigt at udvide rammerne for støtte med begrundelse i størrelsen af et givent anlæg. Erfaringerne viser, at det netop er meget attraktive støttesystemer, som er skyld i en u hensigtsmæssig stor udbredelse af små anlæg eksempelvis individuelle husstandssolcelleanlæg i Danmark og Spanien samt småskala biogasanlæg i Tyskland. En udbygning, som har vist sig at være samfundsøkonomisk dyr og til dels ineffektiv. Derfor bør størrelsen af et anlæg ikke øge fleksibiliteten af mulige støttemekanismer. Det bør være modenheten af teknologien, der bør være udslagsgivende. Udvides definitionen med en vægtning af produktionsomkostninger behøves der ikke at tages specielle hensyn til småskala anlæg.

Retningslinjerne lægger op til en vis fleksibilitet mellem støttemekanismer for ikke udbredte teknologier således, at der eksempelvis kan vælges mellem pristillæg og fastpris, men det er uklart, om der i forbindelse med demonstrationsanlæg kan gives både driftsstøtte og investeringsstøtte. Den teknologiske risiko optræder oftest i forbindelse med forskning og udvikling af teknologierne, men det er her centralt at fremhæve den risiko, der også er til stede, når en ny teknologi er testet. Under den teknologiske risiko er det eksempelvis, om holdbarheden og produktionen på anlægget er som forventet. Det vil derfor være fornuftigt, at rammerne giver mulighed for at demonstrationsanlæg både kan modtage anlægs- og driftsstøtte i en begrænset periode.

Mere vedvarende energi betyder også mere fluktuerende el-produktion, som kan presse netstabiliteten. Retningslinjerne åbner derfor op for muligheden for at fravælge teknologier med baggrund i netstabilitet. Dansk Energi mener, dette strider mod VE direktivet (Direktiv 2009/28/EC), hvori det beskrives, at el fra vedvarende skal have prioriteret eller garanteret adgang til nettet. Der henvises til, at støtteordninger skal bringes i overensstemmelse med retningslinjerne inden for [12] måneder – hvilket virker som relativt kort tid. Dog fremgår det, at der er en undtagelse således, at disse støtteordninger først skal ændres, når medlemsstaten alligevel foretager en ændring i bestemmelserne. Det fremgår dog ikke, hvor meget der skal til. Spørgsmålet er, om ændring af den pågældende lovgivning, eksempelvis pga. en lovteknisk ændring, er tilstrækkelig til, at hele støttesystemet skal tages op til revision, eller om det er konkrete ændringer i støttere gimet, der er den udløsende faktor. Derudover bør støtteordninger til vedvarende energi, som er indsendt til ratifikation i EU Kommissionen behandles efter de nuværende retningslinjer og ikke afvente godkendelse af det nye regelsæt, med henblik på ikke at bremse udbygningen med vedvarende energi unødigt.

Bestemmelserne omkring PSO-lignende ordninger virker unødigt stramme. Af afsnit 183 fremgår, at medlemsstaten skal bevise, at den øgede omkostning (i Danmark PSO) alene skal være et resultat af støtte til energi fra vedvarende energi. I dag finansierer PSO-ordningen også grundbeløb til decentrale gasfyrede kraftvarmeværker. Med denne bestemmelse vil det i fremtiden ikke være muligt at finansiere andre tiltag, som er afgørende for forsynings sikkerheden med mindre støtten alene gives til vedvarende energi. Derved mistes en unik finansieringskilde til at sikre forsynings sikkerhed i Danmark fx i form af det nuværende grundbeløb til gasfyrede decentrale kraftvarmeværker samt i form af en kapacitetsbetaling.

I forlængelse af de nævnte markedsfejl, jf. afsnit 202, som kan retfærdiggøre statsstøtte, så bør det tillige anses som en markedsfejl, hvis der ikke skabes et marked for ydelser, som både har

værdi/efterspørgsel efter. Forsyningssikkerhed, som leveres af bl.a. kraftværkernes el-produktionskapacitet, er en vare som efterspørges af samfundet. Denne kapacitet som kraftværkernes el-kapacitet bidrager med, aflønnes ikke i det nuværende marked, hvor kraftværkerne kun aflønnes kun ved salg af energi på linje med vedvarende energikilder. Det er med til at skævvride de økonomiske incitamenter for markedsdeltagerne i forhold til samfundets behov som helhed, med færre investeringer i teknologier der sikrer forsyningssikkerheden end samfundsøkonomisk optimalt. Dansk Energi mener, at det er nødvendigt at skabe en markedsplads, hvor teknologier som bidrager til forsyningssikkerheden, kan konkurrere. Det sikrer de mest konkurrencedygtige priser, og at forsyningssikkerheden tilvejebringes, både på kort og langt sigt.

Dansk Energi er enig i, at man skal tage skridt for at undgå 'windfall profits', jf. afsnit 217. Én løsning på dette problem er at skabe en markedsplads, hvor både eksisterende og nye kraftværker kan konkurrence om at levere den nødvendige el-produktionskapacitet. Alternative leveringsformer, herunder forbrugsfleksibilitet og lager, bør kunne deltage i størst muligt omfang. Bred deltagelse er en forudsætning for at skabe den mest konkurrencedygtige pris. I Storbritannien er man ved at lægge sidste hånd på et kapacitetsmarked med bred deltagelse, for netop at sikre deltagelse fra mange forskellige kilder til generation adequacy. Denne model kan være en inspirationskilde.

DONG

DONG Energy takker for muligheden for at give bemærkninger til EVM vedr. rammebetingelserne for statsstøtte til miljø og energi.

Generelt DONG Energy har forståelse for kommissionens fokus på at justere rammebetingelserne for statsstøtte med henblik på at understøtte:

- Bedre markedsintegration af tillægsberettigede energiformer, herunder også fluktuerende vedvarende energiproduktion som fx vindkraft
- Understøtte den europæiske vækstdagsorden i kombination med transformationen til en mere bæredygtighed og de-karboniseret energisektor
- Undgå overkompensation af tillægsberettigede energiformer

Omvendt ser DONG Energy med bekymring på dele af rammebetingelserne, som vil modvirke energi- og miljømålsætningerne om en samfundsøkonomisk effektiv decarbonisering af energisektoren generelt og udbygning af den vedvarende energiproduktion. DONG Energy vil derfor opfordre regeringen til at drage følgende ind i det videre arbejde:

1. Sikring af at nuværende politiske processer i forhold til justering af eksisterende afregningsordninger kan færdiggøres inden for rammerne af de nuværende statsstøtteregler. Dette gælder i særdeleshed det britiske Contract-for-Difference (CfD) system, hvor udviklerne har modtaget svar vedrørende deres ansøgninger om tillæg til havvind.

Det vil skabe en unødvendig usikkerhed for investorerne, som pt. er ved at træffe investeringsbeslutninger, hvis grundlaget for beslutningen i form af rammerne for tillægget skal revurderes på basis af de nye regler. Sagsbehandlingen af statsstøtteregler har endvidere i flere tilfælde taget flere år, hvilket vil medføre en flaskehals i godkendelsen af nye ordninger, hvis de nye rammebetingelser skal anvendes på alle også nuværende, men ikke-færdigbehandlede ansøgninger.

For at bevare det nuværende momentum i udbygningen med vedvarende energi, herunder offshore vindkraft er det helt afgørende at godkendelsen af de nuværende ansøgninger om statsstøtte sker inden for de nuværende regler og inden for kort tid.

2. Sikre bedre fleksibilitetsmuligheder i forbindelse med fastsættelse af fremtidige rammevilkår for tillæg til vedvarende energiproduktion.

Generelt får de enkelte EU-lande færre muligheder for at optimere deres tillægssystemer til landespecifikke behov og ønsker i forhold til fx udviklingen af vedvarende energi. Rammebetingelserne lægger op til en række specifikke krav, som skal være opfyldt. Mest strikse er kravene til anvendte (deployed) teknologier. De skal deltage i teknologineutrale udbud eller via certifikatmarkeder og tillæggene skal udbetales som en Feed-in-Premium (FiP).

3. Sikre en mere ensartet afgrænsning mellem anvendt/mindre-anvendt (deployed/less-deployed), idet den foreslåede afgrænsning på 1 - 3 pct. af elektricitetsforbruget ikke er anvendelig på tværs af teknologier, som ikke alle leverer elektricitet.

Et forslag kan være at måle anvendt/mindre anvendt op mod det samlede energiforbrug i EU, således at alle energiteknologier bliver målt på ens vilkår. Herudover bør der også være fokus på skalerbarhed og potentiale for at kunne levere el-produktion uden tillæg inden 2030. De to sidstnævnte faktorer er væsentlige i forhold til at sikre en samfundsøkonomisk optimal dekarbonisering af den europæiske energiproduktion på den mellemlange bane frem mod 2030 og 2040.

Den Europæiske Investeringsbank bruger to lignende kriterier til at vurdere deres potentielle investeringer i vedvarende energiproducerende anlæg.

Det nuværende forslag medfører, at offshore vindkraft risikerer at blive defineret som en anvendt teknologi inden 2020 og dermed komme i direkte udbudskonkurrence med landvind og biomasse, som har lavere Cost of Electricity (CoE) relativt til offshore vindkraft. Dette vil fjerne grundlaget for yderligere udbygning med offshore vindkraft og dermed også stoppe den positive udvikling, der pt. er i gang i forhold til at nedbringe omkostningerne. På europæisk plan betyder det, at vi kommer til at mangle en fremtidig omkostningseffektiv teknologi. I en dansk kontekst er risikoen, at den "first-mover-advantage" vi i dag har i Danmark på offshore vindkraft fra et bredt erhvervsspektrum af leverandører til DONG Energy og andre energiselskaber som opstillere og operatører vil gå tabt.

4. Kravet om Feed-in-Premium (FiP) som udbetalingsform bør gøres mere fleksibel, idet FiP i sin rene form ikke altid er den optimale løsning til at sikre en markedsbaseret indfødning af vedvarende energi og sikre mod overkompensation til ejere af vedvarende energiproducerende anlæg.

Der bør som minimum være mulighed for at anvende CfD'ere og lignende systemer. CfD-systemet anvendes fx i kombination med udbud af havvindmølleparker i Danmark. CfD-systemet har den fordel i forhold til FiP, at investorrisikoen i forhold til fastsættelsen af tillæggets størrelse er mindre, da ejeren af anlægget modtager forskellen mellem markedsprisen og det nødvendige tillæg. Mens FiP kræver, at investoren dækker sig risikomæssigt i forhold til længere perioder med lavere priser. Dette er særligt vigtigt i forbindelse med kapitalintensive investeringer, som fx offshore vindkraft. FiP er derimod et mere oplagt valg ved onshore vindkraft og biomasse.

CfD-systemet modvirker endvidere risikoen for overkompensation ved en generelt øget elpris, fx som følge af et mere velfungerende CO₂-kvotemarked, idet tillægget automatisk justeres nedad i takt med stigende elpriser.

5. Risiko for manglende timing mellem udbygningen af vedvarende energi og den essentielle udbygning og integration af det europæiske el-net.

Et forhold er, at statsstøttere reglerne vil bidrage til en konkurrencepræget udbygning med vedvarende energi og på den lidt længere bane en udbygning, der fokuserer på de geografisk bedste områder til udbygning med fx sol og vind.

Et andet og meget væsentligt forhold er, hvorvidt det europæiske transmissionsnet kan håndtere den fysiske udbygning via generelt teknologineutrale udbud. Den optimale tilpasning af transmissionsnettet er meget afhængig af, hvilke teknologier der er i produktions- og forbrugsporteføljen i de enkelte områder. Denne indbyrdes afhængighed stiller derfor krav til en koordinering, som ikke nødvendigvis bliver sikret via teknologineutrale udbud.

6. I art. 120 stk. b bliver der åbnet op for at medlemslande kan ekskludere elektricitet fra specifikke vedvarende energiteknologier. Denne tekst bør ændres til, at der skal være en non-discriminatory access til nettet. Teksten om eksklusion bør fjernes fra rammebetingelserne, idet den er overflødig og i værste fald giver net-operatørerne en bekvem mulighed for at sige nej til fx vindkraft. Den er overflødig, fordi der i dag er utallige muligheder for net-operatørerne til at indrette deres fysiske net og den daglige net-drift på en sådan måde, at selv store mængder fluktuerende el-produktion kan indpasses uden at gå på kompromis med forsyningssikkerheden. Danmark er mønstereksemplet på dette.

Energinet.dk

Energinet.dk takker for muligheden for at kommentere EU-kommissionens "Draft guidelines on environmental and energy aid". Energinet.dk's kommentarer vedrører primært støtte til vedvarende energi og kraftvarmeproduktion, samt regler for kapacitetsmarkeder. Energinet.dk støtter generelt en koordineret tilgang til evaluering af statsstøtte-ordninger på tværs af Europa. Det er i alle aktørernes interesse at regler for godkendelse af statsstøtte er udformet så enkelt, klart og præcist som muligt, samtidig med, at der gives tilstrækkelig råderum for at kunne tilgodese den kontinuerlige udvikling af energimarkeder, både på national og europæisk niveau. Vores kommentarer er skrevet på engelsk, eftersom høringsdokumentet p.t. kun foreligger i en engelsk version.

Section 5.2 Aid to energy from renewable energy sources

Para 116

Para 116 states that aid schemes should be authorized for a maximum period of ten years, with the possibility of re-notification after such period. It should be clearly stated that any subsidy granted to a beneficiary within a subsidy schemes authorization period will not be affected retrospectively from such a limited authorization period and re-notification requirement, i.e. the subsidy can be granted based on the conditions laid down in the scheme and for a period exceeding the authorization period of the scheme.

Para 120 (a)

State aid Registry - Directorate-General for Competition

European Commission 1049 Bruxelles, BELGIQUE

Ref.: "HT 359 - Consultation on Community Guidelines on State Aid for Environmental Protection"

A competitive bidding process as demanded in para 120 is a useful tool to en-sure the cost-effective levels of support but it is only meaningful if an overall limit for the desired build-out exists. In the case of power plants being converted from fossil fuel to biomass the total amount will, however, depend on the existence of a heat supply grid rather than a total level of desired biomass capacity. It will thus be difficult to establish a competitive bidding process.

Furthermore some projects on conversion from fossil- to biomass-based CHP require irreversible rebuilding and long-termed investments and are therefore in need of long-termed grant agreements or municipal financial loan guarantees. In order to ensure that all bidders are treated on equal terms, it is therefore necessary to consider other forms of subsidies already obtained (e.g. through financial loan guarantees) in the bidding process.

Para 120 (b)

Operating aid to deployed technologies shall for new installations be granted in the form of a competitive bidding process and in a technology neutral form. This might conflict with the desire of the Danish government to ensure specific shares of renewable energy technologies in the Danish energy system, e.g. 50% wind in 2020 and a fossil-free power and heat production in 2035, which would require a certain share of biomass-fired power plants.

Para 127 – 130 Certificates

We have some more general comments regarding the establishment of markets for green certificates, which do not directly relate to the current draft of state aid guidelines, but raise some general problems with regard to the coexistence of different types of certificate schemes in a common EU market. In order to promote and secure a well-functioning EU market for renewable energy such as biogas and wind power, it is important to secure a well-functioning EU market for not only the energy (electricity and gas) but also for green certificates.

In Denmark, a market for biogas-certificates has been established recently. As there are no state subsidies attached to this product, this particular certificate scheme does not fall under the current state aid guidelines. We have, however, experienced some problems with the coexistence of the Danish certificates in countries that have a certificate scheme with state subsidies attached. Green certificates without state subsidies still provide an extra revenue stream to producers of renewable energy, which - in principle - can be used to reduce the amount of state subsidy required. Cooperation on EU recognized certificates and trade mechanisms for green electricity and gas certificates should accordingly be promoted.

Section 5.3 Cogeneration

Para 150, 151 and 152:

We are slightly unsure on the consequences for the Danish set up regarding CHP plants. Our general concern is whether adjustments or small alterations of existing aid-programs will lead to reassessment of the entire program, implying a violation of the common guidelines for new aid-programs.

Currently the only subsidy paid for CHP is in effect a subsidy to fixed operating costs ("grundbeløbet") for decentralized power plants participating in the power market. This subsidy will expire at the end of 2018. CHP plants operate in the general electricity market, but rarely on a competitive market for heat as most of the time there is just a single heat-producer connected to the district heating grid.

Operating aid for new high efficient CHP is to be granted following the same guidelines as deployed technologies producing electricity from renewable sources (para 120). Based on the current formulation of para 120 this would require a technology-neutral bidding process, which would make it difficult to continue the current way of pre-determining the choice of fuel for decentralized power plants. In addition it is unclear if para 120 requires the use of biomass or other renewable energy sources for new CHP.

Aid to existing CHP is to be granted based on guidelines for existing biomass plants after plant depreciation (para 124-126). There are no general problems with granting operating subsidies this way, however, it is unclear if the continuation of operating subsidies for CHP will require the use of biomass.

Section 5.9 Aid for generation adequacy

Para 209d:

Current experience with interconnector availability shows, that national circumstances can result in the reduction of capacity available to the market. This sentence should therefore read "Assessment of the actual or potential existence *and availability* of interconnectors..."

Para 211:

Long lead times facilitate the participation of future generators in the capacity market. This is why long lead times are a desirable feature in the long term solution. The drawback is however that the capacity mechanisms cannot be easily changed as this would reduce trust in the market framework. The EU Commission encourages regional capacity mechanisms as this reduces the need for foreign participation. Development of regional solutions in the electricity market is a long process as demonstrated by the implementation of day-ahead market coupling in NW Europe. An incremental process must be expected in this regard.

To allow sufficient time for the development of more long term mechanisms, which are potentially regional, shorter lead times should be allowed for a transitory period for up to 5-8 years in order to allow short term adjustments and flexibility in the process. Another reason for applying shorter lead times for a transitory period is to enable existing capacity to stay in the market, for example until new interconnector capacity has been built or other significant mile-stones in the market have been achieved, that allow integration to neighboring markets.

Para 212:

Should be deleted as the only non-fossil fuel technologies currently available for ensuring generation adequacy are biomass and biogas. Both technologies have their limitations with regard to sustainability and costs.

Para 218b:

Regional capacity mechanisms will reduce the need for cross border participation from other member states. To allow sufficient time for exploring the possibilities for such regional solutions it should be allowed in a transitory period for up to 5- 8 years to exclude foreign participation in a capacity mechanism.

Vindmølleindustrien

Vindmølleindustrien finder det positivt at Kommissionen tager støtteordninger til elektricitet op til

diskussion og bakker op om Kommissionens ambition om at skabe et gennemsigtigt og forudsigeligt marked både på tværs af medlemsstater og på tværs af teknologier. Vindmølleindustrien støtter, at der på lang sigt arbejdes henimod en fuld europæisering af støtteordningerne.

Idet der for rammebestemmelserne alene er tale om en høring af medlemsstater fra Kommissionens side og ikke deciderede forhandlinger mellem Rådet, Kommissionen og Parlamentet er det så meget desto vigtigere, at regeringen i denne proces fremhæver hensynet til investeringssikkerhed i den grønne omstilling og den uønskede effekt en pludselig grundlæggende ændring af medlemsstaternes støtte til vedvarende energi kan medføre.

Derfor er det også glædeligt, at Kommissionen i det foreliggende udkast til rammebestemmelser har forsøgt at lave overgangsordningerne mere klare, og er gået bort fra- som det forelå i det tidligere udkast- tilbagevirkende kraft på eksisterende godkendte støtteordninger. Vindmølleindustrien vil dog påpege, at art. 230 med tilhørende fodnote 100 i vores optik ikke bibringer tilstrækkelig klarhed over, hvilke ændringer en medlemsstat kan gennemføre i en eksisterende støtteordning uden at det udløser krav om re-notifikation i medfør af de ny rammebestemmelser. Fodnoten begrænser i Vindmølleindustriens forståelse medlemsstatens mulighed til at lave justeringer i støtteordningen uden at det medfører re-notifikation i medfør af de ny rammebestemmelser til de tilfælde, hvor det drejer sig om allerede aftalte justeringer af støtteniveauet. Det vil sætte unødigt restriktive bindinger i medlemsstaternes mulighed for fleksibel indretning af eksisterende støtteordninger uden at de skal statsstøttegodkendes på ny i medfør af de ny rammebestemmelser.

Vindmølleindustrien ønsker desuden at pege på den foretagne sondring mellem 'deployed' og 'less-deployed' teknologier på baggrund af en teknologisk andel (1-3 %) af EU's samlede el-produktion som et punkt den danske regering bør rejse overfor Kommissionen. Vindmølleindustrien er enig i, at støtten til vedvarende teknologier skal tage højde for teknologiernes modenhed og at teknologierne gradvis skal markedsudsættes efterhånden som de bliver konkurrencedygtige. Imidlertid finder vi, at det er en for simplificeret måde at skelne mellem tilladte støttetyper på, at basere det på en administrativt fastlagt grænse i forhold til andel af EU's el-produktion. I Danmark vurderer vi normalt teknologiers modenhed på baggrund af udviklingen i deres 'cost-of-energy' profil. Sondringen vil i forhold til havvind have den konsekvens, at teknologien anses som moden, med de bindinger der følger med i indretning af støttesystemer, hvilket er en kategorisering VMI finder uhensigtsmæssig og ude af trit med de meget forskellige forhold havvind f.eks. etableres under (havdybde, afstand til kyst og servicehavn m.m.).

Specifikt i forhold til såkaldte 'less-deployed technologies' indeholder rammebestemmelserne et krav om, at driftsstøtten hertil skal justeres på baggrund af en halvårlig opgørelse af produktionsomkostningerne til en given teknologi og markedsprisen. Her er det afgørende for investeringssikkerheden i et konkret projekt, at denne regulering ikke sker med tilbagevirkende kraft for allerede eksisterende projekter med den givne teknologi, men alene fremadrettet for kommende projekter. For det andet er betingelsen i art. 121a om at pristillægget ikke må overskride forskellen mellem markedsprisen og de totale 'levelized costs of energy' fra den konkrete VE-teknologi i praksis meget svær at praktisere, da der altid vil være forskel projekter imellem. Såfremt hele eller dele af havvind-området, måtte ende med at kunne falde under kategorien 'less-deployed technologies' vil det ikke være meningsfuldt at benytte én fælles pris for offshore vinds 'levelized cost-of-energy' på tværs af havvindmølleparker på vidt forskellige placeringer hvad angår havdybde og afstand til kysten, krav til net-tilslutning mv.

Vindmølleindustrien er generelt positiv overfor kravet om anvendelse af udbudsprocedurer som den langt overvejende anvendte tildelingsmekanisme for støtteordninger. Her er det vigtigt, at sikre en hensigtsmæssig tilrettelæggelse/design af udbuddene, der sikrer reel konkurrence, og adgang for alle relevante aktører i processen. Vindmølleindustrien ønsker at pege på, at det ikke er alle lande, der som Danmark i dag frit udbyder egne havvindudbud. Senest er der set krav om 'local content' i f.eks. Frankrig.

Vindmølleindustrien ønsker dog også at pege på, at kravet om anvendelse af udbudsprocedurer vil skabe nogle administrative- og ejerskabsmæssige udfordringer, når det gælder vind på land. Som reglerne er i dag i Danmark sikrer opstillerne af vind på land sig retten til et givet område, hvorefter en kommunal planlægnings- og godkendelsesproces startes. Hvis man forestiller sig en udbudsmodel hvor en kommune sender ønsket om f.eks. 70 MW VE i perioden 2015-2020 i udbud, må det forventes at budgiverne vil indregne større risikopræmie end i dag, da risikoen for ikke at få sit projekt igennem øges ift. den nuværende situation i Danmark. Der kan samtidigt rejses tvivl om hvorvidt de administrative og finansielle omkostninger forbundet med en udbudsproces vil overskygge en evt. lavere budpris og derfor have som konsekvens at små projekter med 3-6 møller forsvinder. En sådan udvikling vil være meget uheldig for landvindudbygning i Danmark, hvor der mange steder ikke er plads til større klynger af møller¹. Vindmølleindustrien vil derfor opfordre til at den af kommissionen foreslåede "bagatelgrænse" for små projekter som ikke behøver komme i udbud hæves fra de foreslåede 5 MW eller 3 produktionsenheder til f.eks. "20 MW eller 6 produktionsenheder", hvor effektgrænsen ikke må kunne blive en begrænsende faktor ift. Antal produktionsenheder. Sidstnævnte aspekt er også helt afgørende ift. test og demonstration af 0-seriemøller, hvor hver enkelt mølle ofte vil være større end 5 MW.

I forhold til støttetyper lægger udkastet som altovervejende hovedregel op til pristillæg (feed-in-premium) frem for fast afregningspris (feed-in-tariff), da førstnævnte støttetype er mere markedskonform og fremmer en velfungerende integration af VE i energisystemet. Der findes forskellige pristillægsmodeller – fixed premium, premium with cap and floor og contract for difference (CfD). Det er vigtigt at understrege at sidstnævnte model, som vi i Danmark benytter i vores offshore-udbud fortsat bør være omfattet af Kommissionens definition af feed-in premiums. Det er især vigtigt, såfremt havvind ender med at blive defineret som en 'deployed technology'. CfD-systemet har i forhold til en klassisk pristillægsmodel med fast tillæg den fordel at investorrisikoen er mindre, da ejeren af anlægget modtager forskellen mellem markedsprisen og det nødvendige tillæg. Mens et klassisk fast pristillæg, som vi har i Danmark på landvind kræver, at investoren dækker sig risikomæssigt i forhold til længere perioder med lavere priser. Uden en CfD-model vil man således kunne imødesee højere bud og dermed dyrere havvind.

Af hensyn til en optimal integration af alle tillægsberettigede el-produktionsteknologier i el-systemet anbefaler vi, at det tilføjes til art. 120c, at pristillægget bortfalder ved negative markedspriser.

Hvad angår artikel 120d finder vi det fornuftigt, at VE underlægges almindelige balanceringsforpligtelser. Men det kræver som minimum at følgende betingelser er til stede:

- velfungerende day-ahead og likvidt marked som det nordiske spot-marked.
- velfungerende intra-day og reguleringskraftmarkeder.

¹ I 2013 havde 50 % af de net-tilsluttede vindmølleprojekter en kapacitet på under 10 MW og bestod af mellem 1 og 4 møller, mens over 90 % af projekterne i 2013 havde en kapacitet på under 20 MW og bestod af op til 6 møller. Kun 2 af 22 projekter var større end 18 MW.

State aid Registry - Directorate-General for Competition

European Commission 1049 Bruxelles, BELGIQUE

Ref.: "HT 359 - Consultation on Community Guidelines on State Aid for Environmental Protection"

Hertil kommer at der bør gives mulighed for at betale godtgørelse til VE-producenten for balanceringsomkostninger, som det sker i Danmark med 2,3 øre/kWh til landvind.

Vindmølleindustrien vil opfordre til, at Kommissionen bibeholder muligheden for fast afregningspris i de tilfælde, hvor markedet ikke er tilstrækkelig udviklet og for teknologier på første kommercielle stadie (0-serie-møller). Størrelsen af projektet bør derimod ikke alene være afgørende for, om der kan anvendes fast afregningspris, som foreslået i art. 123.

Vindmølleindustrien vil afslutningsvis pege på, at rammebestemmelserne lægger op til, at medlemslandene i geografiske områder, hvor det er nødvendigt for at sikre net-stabilitet kan forhindre visse typer vedvarende energis adgang til udbuddet. Det mener Vindmølleindustrien er uhensigtsmæssigt, da det altid bør være den mest omkostningseffektive VE-teknologi, der vælges i udbuddet. Bestemmelsen kan også forstås som, at medlemslandene kan forhindre visse typer vedvarende energis adgang til nettet i bestemte geografiske områder. Denne bestemmelse bør fjernes fra rammebestemmelserne, da den er i modstrid med VE-direktivets art. 16 om prioriteret og garanteret adgang til nettet for vedvarende energikilder, med det deraf følgende løbende prispres på den generelle el-pris, og i øvrigt ikke tager højde for, at der er rig mulighed for net-operatørerne til at indrette deres fysiske net og den daglige net-drift på en sådan måde, at selv store mængder fluktuerende el-produktion kan indpasses uden at gå på kompromis med forsyningssikkerheden.

Dansk Fjernvarme

Fjernvarme og kraftvarme er og har været de absolut væsentligste instrumenter for i Danmark i opnåelsen af den høje energieffektivitet vi har. Det er derfor vigtigt at den høje andel af fjernvarme og kraftvarme, vi har, fastholdes og udbygges. Det er også vigtigt at fjernvarmen og kraftvarmen etableres, fastholdes og videreudvikles i de øvrige EU-lande, idet det er en af de billigste måder at sikre opfyldelsen af EUs klima- og energipolitiske målsætninger og, ikke mindst, fordi det indebærer betydelige eksport- og beskæftigelsesmuligheder for danske virksomheder.

Statsstøtte giver mulighed for at kompensere for de mange markedsfejl som udgør en barriere for udviklingen af fjernvarme og kraftvarme. Skønt statsstøtte på fjernvarme- og kraftvarmeområdet kun anvendes i meget begrænset omfang i Danmark, bør der sikres frihed til eventuelt i fremtiden at kompensere for fremtidige markedsfejl. Og der bør især sikres mulighed for med statsstøtte at sikre vækst for disse teknologier i andre EU-lande, hvilket kun kan være i dansk interesse.

Konkret har vi følgende kommentarer til udkastene:

Commission regulation ...declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty, DRAFT (GBER)

Artikel 4

Det bør sikres at tærskelværdierne, udover fjernvarmenet (punkt p) også omfatter kraftvarme.

Punkt (p) bør formuleres: "... contaminated sites and for energy efficient district heating and **cooling including high efficiency combined heat and power**": EUR [7.5] million per undertaking per investment project;"

Punkt (r) bør formuleres: (r) " investment aid for remediation of contaminated sites and for energy efficient district heating and cooling **including high efficiency combined heat and power**: EUR [20] million per undertaking per investment project"

Artikel 38

Investeringsstøtte til ny kraftvarme er fritaget med artikel 38, der er modstrid mellem stk. 2 og 3. Det bør i stk. 3 præciseres at støtte kan gives til renovering af eksisterende kapacitet. Der er potentiale herfor, og det vil skabe sammenhæng med Energieffektiviseringsdirektivet (2012/12/EU), annex VIII, pkt. e), som pålægger medlemslandene ”identifikation af potentialet for yderligere højeffektiv kraftvarmeproduktion, herunder fra renovering af udstyret på eksisterende og opførelse af nye elproduktions- og industrianlæg eller andre anlæg, der frembringer spildvarme”

Artikel 39a

I stk. 3 bør ændres så også eksisterende anlæg kan få støtte. F.eks. konvertering af eksisterende anlæg til medforbrænding af biomasse. I stk. 3 bør ”...only.” derfor ændres til ”...and existing.”

Artikel 42

Artiklen omhandler investeringsstøtte til fjernvarmenet. Bestemmelsen forudsætter at et samlet fjernvarmenet etableres eller renoveres på én gang. Det sker sjældent. Almindeligt er delvis op-/udbygning eller renovering i form af delprojekter.

Kriteriet i stk. 2. for undtagelse er at investeringen (til hvilken der søges støtte) er at systemet lever op til definitionen af ” effektiv fjernvarme og fjernkøling” i 2012/27/EU. Denne definition tager imidlertid udgangspunkt i den indfødte energi (varmen) og ikke i nettet. Forbedringer af nettet kan derfor ikke umiddelbart ændre på et fjernvarmesystems opfyldelse af kriteriet. Herved fjernes mulighed for støtte til renovering af fjernvarmenet f.eks. i Østeuropa, hvilket ud fra en klima- og energipolitisk synsvinkel såvel som en dansk erhvervsmæssig synsvinkel er helt uacceptabelt. Artiklen bør ændres så der er mulighed for at støtte etablering, udbygning og renovering af fjernvarmenet – helt eller delvist. Umiddelbart er det vanskeligt at foreslå et helt konkret kriterie for undtagelse fra notificering, men et udgangspunkt kunne være de Nationale Varme og KølePlaner som medlemslandene efter Energieffektiviseringsdirektivets artikel 14. skal udarbejde. Undtaget kunne f.eks. være støtte til at realisere det potentiale, der er identificeret efter cost-benefit analysen omtalt i stk. 3.

Stk. 7 bør slettes, der eksisterer ingen unions-standarder gældende for hele fjernvarmesystemer.

18 1.3, Definitions, (b): Bør være: “*energy-efficiency* means an amount of **saved** primary energy determined..” EUs mål er udtrykt I primær energy, det bør afspejles her.

80 Counterfactual til investering i fjernvarme og –køling bør være ingen investering, idet disse net ofte udbygges i eksisterende byområder med anden varmforsyning.

Anden sætning bør ændres til: ”In the case of an investment project only concerning the construction of new infrastructure **or refurbishment of existing infrastructure** as part of a district heating or cooling project, **the counterfactual scenario is no investment a funding gap approach may be used as a proxy.**

82 Punkt (e), 2. Sætning bør ændres til: „This applies in particular to resource efficiency measures, **including energy efficiency measures.**”, idet energieffektivitet er del af ressourceeffektivitet.

125 Der er en betydelig ændring i forhold til gældende retningslinier, paragraf 109, som at ”...Member States may compensate ‘for the difference between the cost of producing energy from renewable sources, including depreciation of extra investments for environmental protection, and

market price of the form of energy concerned. Det bør være de fulde driftsomkostninger som skal indgå i beregningen. Formuleringen bør ændres til "... if a Member State demonstrates that the **production costs variable operating costs** borne by.."

138 & 142 En betydelig markedsfejl i de fleste EU-lande (DK en sjælden undtagelse) er at den individuelle opvarmning (under 20MW) ikke er omfattet af ETS, og derfor ikke internaliserer CO₂-omkostninger. Det skader fjernvarmens konkurrenceevne, og statsstøtte kunne kompensere herfor og muligheden bør holdes åben. F.eks.:" On the heat market State aid may be necessary to address market failures. In particular the ETS does not address the internalisation of external costs on the heat market but leads to a market distortion between heating options which are not covered by the ETS – e.g. individual boilers and block heating using fossil fuels, and those – such as Efficient District Heating - covered by the ETS which factor in CO₂ prices."

139 Her gælder samme problematik som mht.artikel 42 (GBER). For så vidt angår kraftvarme kan undtagelseskriteriet godt være at støtte gør anlægget til "high efficiency..". Men ikke for fjernvarme- og fjernkølenet. Jf. ovenfor. Samme kobling til energieffektiviseringsdirektivet kunne være en mulighed.

227 ff. Det er ikke helt klart ud fra teksterne om eksisterende støtteordninger til kraftvarme i Danmark (f.eks. grundbeløb til kraftvarmeproducenter), skal notificeres efter de nye retningslinjer. Det bør sikres at eksisterende ordninger kan løbe videre

Det Økologiske Råd

I Det Økologiske Råd glæder vi os over, at retningslinjerne har som forudsætning, at CO₂-afgifter og handlen med udledningstilladelser ikke fuldt ud internaliserer omkostningerne ved udledningen af drivhusgasser.

Det Økologiske Råd noterer også med tilfredshed, at der efter 2020 kun kan ydes støtte til avancerede biobrændsler, selvom vi havde foretrukket at dette skift blev implementeret tidligere. Vi ser tilsvarende positivt på, at der fremover kun accepteres statsstøtte til anlæg, som er taget i drift senest med udgangen af 2013, hvis energiproduktion baseres på hvede, sukker og olieafgrøder.

Vi støtter, at atomkraft ikke er nævnt blandt de teknologier, hvor der kan accepteres statsstøtte. Det er meget vigtigt, at det sikres, at atomkraft heller ikke inkluderes i retningslinjerne i den videre proces.

Det er Det Økologiske Råds vurdering, at der ikke bør kunne gives statsstøtte til at opfange og lagre CO₂, hvorfor udkastet til retningslinjer bør strammes op. Samfundsøkonomisk, miljømæssigt og fremtidsorienteret er det en langt bedre løsning at satse på øget energieffektivitet og udfasning af fossile brændsler.

Det Økologiske Råd er enige i kommissionens forslag om, at det er nødvendigt at opretholde muligheden for, at internationalt konkurrenceudsatte virksomheder i lande med relativt høje energi- og miljøafgifter kan opnå refusion for at opretholde deres internationale konkurrenceevne og undgå, at de tvinges til at flytte produktionen til andre lande. Ellers vil det være en barriere i muligheden for at fremme grønne afgifter som instrument. Vurderet ud fra de hidtidige erfaringer er der behov for større fleksibilitet i tolkningen af statsstøttereglerne end hidtil, så det bliver muligt at lave undtagelsesbestemmelser, der præcist og målrettet rammer de virksomheder, der er i reel klemme. Det ser ikke ud til at være tilfældet i de foreslåede retningslinjer, og det er uheldigt.

Det er også meget uheldigt for en grøn udvikling, hvis det er foreneligt med statsstøttereglerne at give fuld refusion til hele erhvervslivet, inkl. handel og service, på f.eks. energiafgifter til alle processer, inkl. belysning, energi til IT og kontormaskiner mv. Afgiftsbetalingen er f.eks. for hovedparten af virksomhederne inden for handel og service og for en mindre del af industrien uden reel betydning for konkurrenceevnen og mulighederne for at drive forretning. Man fjerner med en sådan mulighed et vigtigt incitament til at bruge energien effektivt på et område, hvor der ikke er konkurrencemæssige problemer knyttet til afgiften. Det er meget uheldigt, og den praksis bør ikke kunne fortsættes eller udbredes til andre lande i Europa. Det er i klimaets og miljøets interesse, at antallet af virksomheder, som undtages fra det generelle afgiftsniveau er så lille som muligt.

Det Økologiske Råd er enig i, at der kan være behov for, at et antal virksomheder har mulighed for at få nedsat deres PSO betaling. Men det skal være et meget begrænset antal, hvorfor det er nødvendigt at se på den enkelte virksomhed og ikke hele brancher. Det afgørende må være, at virksomheden har et samlet energiforbrug over et bestemt niveau sammenholdt med den samlede omsætning, og at den direkte konkurrenceudsatte del af produktionen ligeledes har en størrelse, der overskrider et fastsat niveau. Det Økologiske Råd ser positivt på en trappemodel som den tyske, hvis det sikres, at det kun er et begrænset antal virksomheder, der befinder sig på denne trappe. Der er ingen idé, hverken samfundsøkonomisk eller miljømæssigt i ordninger, hvor et større antal virksomheder får adgang til refusion af PSO tariffen og lignende ordninger, uden at der er et presserende behov herfor. Dertil kommer den principielt meget vigtige diskussion af fordelingen af omkostningerne til udbygning med vedvarende energi mellem erhverv og boligkunder.

Det Økologiske Råd finder det rigtigt, at man accepterer statsstøtte til bygningsejeres energirenovering af deres bygninger for at overvinde den barriere, at det er bygningsejeren, der har investeringsomkostningen, mens det er lejeren, der får glæde af besparelsen. Det er et brugbart virkemiddel for at fremme energirenoveringer i hele Europa. Der kan ligeledes være behov for tilskud til en bygningsgennemgang i små og mellemstore virksomheder, sådan som det er foreslået. I forhold til støtte til elproducerende teknologier vil der fremover blive skelnet mellem modne og anvendte teknologier (udgør 1-3 % af elproduktionen) og mindre modne teknologier. I forhold til indfødningsstariffer og indfødningspræmier til modne teknologier bliver det en forudsætning, at alle elproducenter kan byde på denne støtte på en ikke-diskriminerende basis. Der kan kun ydes støtte indtil anlægget er afskrevet. Det er udmærkede principper, der kan bidrage til at nedbringe udbygningsomkostningerne. Biomassebaseret energiproduktion kan undtages fra begge disse regler, hvilket der er gode grunde til. Men denne undtagelsesadgang bør betinges af stadigt skærpede bæredygtighedskrav til biomasse/bioenergi.

Det Økologiske Råd støtter, at eventuel statsstøtte skal være justerbar, således at kortvarige prisreduktionseffekter i tredjelande ikke vil have betydning for varig statsstøtte. Eksempel er den amerikanske skiftergas, som på kort tid bankede prisen i bund, og så langt ned, at prisen de sidste måneder igen er steget til det dobbelte.

Resumé:

Det Økologiske Råd støtter:

At der efter 2020 kun kan ydes støtte til avancerede biobrændsler - vi havde dog foretrukket en tidligere implementering

At atomkraft ikke er nævnt blandt de teknologier, hvor der accepteres statsstøtte

State aid Registry - Directorate-General for Competition

European Commission 1049 Bruxelles, BELGIQUE

Ref.: "HT 359 - Consultation on Community Guidelines on State Aid for Environmental Protection"

At internationalt konkurrenceudsatte virksomheder i EU-lande med relativt høje energi- og miljøafgifter kan opnå refusion for at opretholde deres internationale konkurrenceevne

At man accepterer statsstøtte til bygningsejeres energirenovering af deres bygninger

Det Økologiske Råd foreslår:

At der ikke bør kunne gives statsstøtte til at opfange og lagre CO₂

At der ikke kan gives fuld refusion til hele erhvervslivet, inkl. handel og service, på f.eks. energiafgifter til alle processer, inkl. belysning, energi til IT, kontormaskiner mv. Det samme gælder for evt. reduktion af PSO

At adgangen til at undtage biomassebaseret energiproduktion fra restriktioner på statsstøtte bør betinges af stadigt skærpede bæredygtighedskrav til biomasse/bioenergi, herunder inddragelse af ILUC-effekter.

Vi står til rådighed for uddybende kommentarer, hvis der er behov.